

Pinhas, Luc (dir.), Situations de l'édition francophone d'enfance et de jeunesse [Η γαλλόφωνη εκδοτική πραγματικότητα σήμερα στη λογοτεχνία για παιδιά και νέους], Paris, L'Harmattan/Collection «Références critiques en littératures d'enfance et de jeunesse

Ιούλιος 2009- ΤΕΥΧΟΣ 9

Pinhas, Luc (dir.), Situations de l'édition francophone d'enfance et de jeunesse [Η γαλλόφωνη εκδοτική πραγματικότητα σήμερα στη λογοτεχνία για παιδιά και νέους], Paris, L'Harmattan/Collection «Références critiques en littératures d'enfance et de jeunesse», 2008, 343 p., ISBN: 978-2-296-05799-9

Στο συλλογικό αυτό βιβλίο, με επιμέλεια του Luc Pinhas (Université Paris 13), μία ομάδα δεκαέξι ακαδημαϊκών, συγγραφέων και ανθρώπων που δραστηριοποιούνται στο χώρο των εκδόσεων, και οι οποίοι προέρχονται από διάφορα σημεία της ανά τον κόσμο Γαλλοφωνίας, προσεγγίζουν κάτω από ποικίλες οπτικές τη γαλλόφωνη λογοτεχνική παραγωγή για παιδιά και νέους, δίνοντας για πρώτη φορά μία σφαιρική état de lieu αυτού του χώρου: συνθήκες και συνιστώσες του εκδοτικού τοπίου, βασικές τάσεις και ρεύματα, παρουσίαση υποστηρικτικών πολιτικών έκδοσης, προβληματισμοί για την διάχυση και την πρόσληψη του λογοτεχνικού αυτού είδους που για χρόνια βρέθηκε στο περιθώριο του λογοτεχνικού κανόνα στο δυτικό κόσμο.

Ελάχιστα γνωστή ακόμα και σήμερα, η γαλλόφωνη νεανική λογοτεχνία σπάνια διασταυρώνεται με τη γαλλική νεανική λογοτεχνία αν

και η εμπορική παρουσία των γαλλικών εκδόσεων είναι μεγάλη και συχνά ακυρωτική για τις τοπικές παραγωγές. Πορευόμενη αυτόνομα, αποτελεί προϊόν νέων δομών που προσπαθούν να αναδείξουν την βιβλιοποικιλότητα στο πλαίσιο των γαλλόφωνων πολιτισμών καθώς και μία ποικίλη και διαφορετική γαλλική γλώσσα, ανοιχτή στον κόσμο στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Καθώς εκτείνεται σε ένα μεγάλο γεωγραφικό χώρο, η λογοτεχνία αυτή φέρνει στην επιφάνεια τις ετερογένειες του γαλλόφωνου κόσμου αναφορικά με το πολιτισμικό περιβάλλον της κάθε χώρας και την ιστορία της στην μετα-αποικιακή εποχή. Το βιβλίο χωρίζεται σε κεφάλαια με βάση τη γεωγραφική και γεωπολιτική κατανομή των γαλλόφωνων χωρών: «οι χώρες του Βορρά» (Γαλλία, Βέλγιο, Ελβετία και Κεμπέκ), ο αραβικός κόσμος (Αλγερία, Μαρόκο, Λίβανος, Αίγυπτος και Τυνησία), η υποσαχάρικη Αφρική (Δυτική Αφρική, Ακτή του Ελεφαντοστού, Κεντρική Αφρική, Σενεγάλη) και οι Νήσοι (Καριβική, Ωκεανία, νήσοι Ινδικού ωκεανού).

Η εκδοτική ιστορία της νεανικής λογοτεχνίας στο γαλλόφωνο Βέλγιο δείχνει μία μεγάλη εξάρτηση από τις γαλλικές εκδόσεις καθώς η λογοτεχνία αυτήν υπέφερε για πολλές δεκαετίες από έλλειψη πολιτισμικής νομιμοποίησης αλλά και θεσμικής αναγνώρισης. Αντίθετα, η νεανική λογοτεχνία στο Κεμπέκ αποτίναξε πολύ γρήγορα τις γαλλικές επιρροές και αναπτύχθηκε αυτόνομα. Η περίπτωση του Κεμπέκ αποτελεί ένα μοναδικό μοντέλο αυτονομίας του εκδοτικού χώρου σε ένα περιβάλλον μετα-αποικιακό, γράφει η Suzanne Rouliot (σελ.73), με δεδομένα και τα πολιτισμικά και ταυτοτικά προβλήματα που παρουσιάζει σε μεγάλο βαθμό η νεανική αυτή λογοτεχνία. Το περιβάλλον διγλωσσίας που επικρατεί στις αραβικές χώρες και οι επιπτώσεις του στην εκδοτική παραγωγή, απασχολεί ιδιαίτερα τις μελέτες του δευτέρου κεφαλαίου. Στις αραβικές χώρες η κατάσταση αλλάζει από χώρα σε χώρα: στην Αίγυπτο, για παράδειγμα, όπου η νεανική λογοτεχνία έχει μεγάλη παράδοση μετά την άνθησή της στη δεκαετία του 1870, η γαλλόφωνη παραγωγή είναι εξαιρετικά περιορισμένη. Αντίθετα στο Μαρόκο καταλαμβάνει μεγάλο χώρο της εκδοτικής παραγωγής (πάνω από το 25% των έργων παιδικής και νεανικής λογοτεχνίας) ενώ στην Τυνησία αγγίζει το 15%. Σε ό,τι αφορά τις θεματικές της, αξίζει να σημειωθεί ότι η τυνησιακή λογοτεχνία για νέους δεν χαρακτηρίζεται από «την θρησκευτική οπτική η οποία έχει επικρατήσει σε όλες τις παιδικές λογοτεχνίες του αραβο-ισλαμικού κόσμου [...] αλλά ανταποκρίνεται στην κοινωνική και πολιτική δυναμική μιας χώρας που αυτοπροσδιορίζεται ως σύγχρονη και λαϊκή» (σελ. 171). Η γαλλόφωνη νεανική λογοτεχνική παραγωγή στην υποσαχάρικη Αφρική βρίσκεται σε εξέλιξη με την Ακτή του Ελεφαντοστού να κρατά τα σκήπτρα της εκδοτικής κίνησης στον τομέα αυτό. Οι Αφρικανοί εκδότες έχουν κάνει προσπάθειες για κοινές παναφρικανικές εκδόσεις οι οποίες θα βοηθήσουν στη αυτονομία τόσο των εκδόσεων όσο και της λογοτεχνικής παραγωγής. Στο τελευταίο κεφάλαιο γίνεται μία περιδιάβαση στις νησιωτικές περιοχές της Γαλλοφωνίας, από την Αϊτή μέχρι την Ρεουνιόν, όπου αρχίζει να διαφαίνεται η ανεξαρτητοποίηση της νεανικής λογοτεχνίας ως ιδιαίτερο είδος στο πλαίσιο των εθνικών λογοτεχνιών.

Τα άρθρα αυτού του συλλογικού τόμου προσφέρουν πολυδιάστατες προσεγγίσεις της παγκόσμιας γαλλόφωνης νεανικής λογοτεχνίας και εδώ ακριβώς βρίσκεται η σπουδαιότητά του για τον μελετητή της νεανικής λογοτεχνίας.

Κική Λαλαγιάννη
Καθηγήτρια Παν/μίου Πελοποννήσου

τεύχος 9